REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA
REPUBLIC OF KOSOVA
KOMUNA JUNIK/OPŠTINA JUNIK/MUNICIPALITY OF JUNIK
02/Nr. Prot. 2-180/7880
Nr. i faq. 13
Data 02/10/2026

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVA
KOMUNA JUNIK – OPŠTINA JUNIK– MUNICIPALITY OF JUNIK

Kuvendi i Komunës
Nr. 002/42
Datë: 28.09.2026

Bazuar në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, (LVL) Nr. 03/L-040, neni 12 paragrafi 12.2 pika d), Statutit të Komunës së Junikut (të datës 29.9.2010), neni 22 paragrafi 22.1 pika 4, në mbështetje të Ligjit Nr. 02/L-10 për Përkujdesjen ndaj Kafshëve, me ndryshimet dhe plotësimet përkatëse, Kuvendi Komunal në Junik në mbledhjen e rregullt të mbajtur me datë: 28.09.2026, mori këtë:

V E N D I M

për miratimin e Draft-Planit për Menaxhimin e Popullsisë së qenve në Komunën e Junikut

I. Me këtë Vendim miratohet **Draft-Plani për Menaxhimin e Popullsisë së Qenve në Komunën e Junikut**, si dokument planifikues për adresimin e çështjes së qenve pa pronarë dhe qenve endacakë në territorin e Komunës së Junikut.
Plani synon krijimin e një qasjeje të koordinuar, humane, të qëndrueshme dhe në përputhje me legjislacionin në fuqi për:
   - menaxhimin e popullsisë së qenve;
   - mbrojtjen dhe mirëqenien e kafshëve;
   - mbrojtjen e shëndetit dhe sigurisë publike;
   - parandalimin e braktisjes së qenve;
   - identifikimin dhe evidentimin e qenve;
   - sterilizimin dhe vaksinimin, sipas programeve dhe mundësive të përcaktuara;
   - trajtimin e rasteve të qenve të sëmurë, të lënduar ose potencialisht të rrezikshëm;
   - bashkëpunimin ndërmjet institucioneve dhe akterëve relevantë.

II. Miratohet **Draft-Plani për Menaxhimin e Popullsisë së Qenve në Komunën e Junikut**, i cili është pjesë përbërëse e këtij Vendimi.
Plani do të shërbejë si dokument orientues për planifikimin dhe realizimin e masave dhe aktiviteteve komunale në fushën e menaxhimit të popullsisë së qenve. Aktivitetet e përcaktuara në Plan do të realizohen në përputhje me legjislacionin në fuqi, kapacitetet administrative dhe financiare të Komunës dhe kompetencat e institucioneve përgjegjëse.

1. evidentimin dhe vlerësimin e gjendjes së popullsisë së qenve;
2. identifikimin e zonave ku paraqitet numër më i madh i qenve pa pronarë;
3. masat për parandalimin e shtimit të pakontrolluar të popullsisë së qenve;
4. sterilizimin dhe kastrimin, në pajtim me procedurat dhe standardet veterinare;
5. vaksinimin dhe trajtimin veterinar sipas nevojës;
6. identifikimin dhe regjistrimin e qenve, kur kjo realizohet në kuadër të programeve përkatëse;

7. trajtimin dhe menaxhimin e qenve të sëmurë, të lënduar ose të rrezikshëm, në pajtim me ligjin;
8. ndërgjegjësimin e qytetarëve për përgjegjësitë që lidhen me mbajtjen dhe kujdesin ndaj qenve;
9. parandalimin dhe adresimin e rasteve të braktisjes së kafshëve;
10. bashkëpunimin me institucionet kompetente, shërbimet veterinare, organizatat joqeveritare dhe subjektet e tjera relevante

III. Ky vendim hyn në fuqi 30 ditë pas regjistrimit në zyrën e protokollit të ministrisë përgjegjëse për vetëqeverisje lokale, si dhe publikimit në gjuhen zyrtare në ueb faqen zyrtare të Komunës së Junikut

Me këtë vendim njoftohen:

- MAPL,
- Kryetari i Komunës së Junikut,
- Drejtoria për shërbime publike në Komunën e Junikut,
- Arkiva.

Kryesuesi i Kuvendit
z.Leonard Llolluni

DRAFT PLAN PËR MENAXHIMIN E POPULLSISË SË QENVE

Përgatitur nga Komuna e Junikut në bashkëpunim me:

FOUR PAWS International · Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve

Bazuar në ushtrimet komunale të një sesioni pune me Komunën e Junikut, 2026

Kosovë 2026

FJALOR I TERMAVE DHE SHKURTESAVE

Termi	Përkufizimi
AUVK	Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë e Kosovës
FDK	Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve
ICAM	Koalicioni Ndërkombëtar për Menaxhimin e Kafshëve Shoqëruese — komizë për MPQ të bazuar në dëshmi
KSVL	Kap-Sterilizo-Vaksino-Lësho — metoda kryesore humane për menaxhimin e popullsisë së qenve në rrugë
MAPL	Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
MBPZHR	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
MPQ	Menaxhimi i Popullsisë së Qenve
Shkalla e sterilizimit	Përqindja e popullsisë së vlerësuar të qenve në rrugë që është sterilizuar
SMART	Specifik, i Matshëm, i Arritshëm, Relevant, I kufizuar në kohë — kritere për objektiva të formuluara mirë
WOAH	Organizata Botërore për Shëndetin e Kafshëve

PËRMBAJTJA

1 HYRJE 4
1.1 Qëllimi i këtij draft-plani 4
1.2 Baza ligjore 4
1.3 Strategjia Kombëtare për MPQ 5
1.4 WOAH Kapitulli 7.7 — Kontrolli i popullsisë së qenve endacakë 5

2 PROFILI KOMUNAL I MENAXHIMIT TË POPULLSISË SË QENVE 6
2.1 Informata të përgjithshme komunale 7
2.2 Të dhëna për popullsinë e qenve në rrugë 7
2.3 Shpenzimet komunale për MPQ 7

3 DRAFT-PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E POPULLSISË SË QENVE 7
3.1 Sfidat kryesore 8
3.2 Dinamika dhe rrjedhat e popullsisë së qenve në Junik 8
3.3 Hartëzimi i palëve të interesit 9
3.4 Pema e problemit dhe pema e zgjidhjes 9
3.5 Monitorimi dhe vlerësimi 10
3.6 Planet e MPQ dhe shërbimet e MPQ 10
3.7 Objektivat 11
3.8 Plani i intervenimit 12
3.9 Plani buxhetor 13

4 PËRFUNDIM DHE REKOMANDIME 12

5 SHTOJCAT 15
Shtojca A — Fletët e ushtrimeve (nga sesioni i punës) 13
Shtojca B — Burimet e të dhënave dhe metodologjia 13

1 HYRJE

1.1 Qëllimi i këtij draft-plani

Ky Draft Plan për Menaxhimin e Popullsisë së qenve (MPQ) për Komunën e Junikut është hartuar nga një sesion pune i mbajtur me komunën nga Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve, duke ndjekur të njëjtën strukturë dhe ushtrime të përdorura në Serinë e Punëtorive Komunale për MPQ në Kosovë (2026), të organizuar nga FOUR PAWS International dhe Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve. Ai synon të ofrojë një kornizë për diskutim dhe planifikim komunal rreth një qasjeje humane, të bazuar në dëshmi dhe të qëndrueshme për menaxhimin e popullsisë së qenve në rrugë dhe atyre me pronar.

Plani është hartuar përmes një sesioni pune me pjesëmarrje aktive me përfaqësues të komunës. Draft-plani i bashkon gjetjet, diskutimet dhe ushtrimet e atij sesioni në një kornizë të strukturuar.

Objektivat, synimet, intervenimet dhe buxheti indikativ të paraqitura në këtë dokument duhet të kuptohen si propozime draft-planifikimi që dalin nga sesioni i punës. Ato ofrojnë një bazë për shqyrtim, prioritizim dhe përmirësim të mëtejshëm nga komuna.

1.2 Baza ligjore

Ky plan bazohet në kornizën ligjore në vijim:

- **Ligji Nr. 2004/21 për Veterinarinë**, Neni 13 — përcakton se autoritetet komunale, në pajtim me procedurat e caktuara nga Ministri, janë përgjegjëse për: (a) regjistrimin e qenve; (b) vaksinimin vjetor kundër tërbimit dhe dehelmintizimin kundër ekinokokozës; (c) kapjen e qenve dhe maceve endacake dhe, kur është e nevojshme, eutanazinë e tyre; (d) largimin dhe asgjësimin e sigurt të trupave të tyre; dhe (e) themelimin e objekteve për strehim të qenve dhe maceve, sipas nevojës.
- **Ligji Nr. 02/L-10 për Përkujdesjen ndaj Kafshëve, Nenet 5 dhe 14** — Neni 5 përcakton se çdo person që mban ose kujdeset për një kafshë është përgjegjës për sigurinë, shëndetin dhe mirëqenien e saj, dhe e obligon Ministrinë të nxjerrë akte nënligjore për standardet e kujdesit. Neni 14 parasheh se strehimoret për kafshë endacake dhe me pronar mund të veprojnë vetëm pas marrjes së licencës nga Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë (AUV), dhe e obligon Ministrinë të rregullojë licencimin dhe funksionimin e strehimoreve.
- **Udhëzimi Administrativ (MBPZHR) Nr. 02/2023 për Kushtet dhe Kërkesat Teknike për Strehimoret e Kafshëve Shoqëruese** — udhëzimi administrativ aktual që rregullon standardet e strehimoreve, kërkesat për licencim, KSVL-në dhe kushtet operative për strehimoret e kafshëve në Kosovë (zëvendëson UA 04/2017 të shfuqizuar).
- **Udhëzimi Administrativ (MBPZHR) Nr. 02/2018 për Identifikimin dhe Regjistrimin e Kafshëve Shoqëruese** — i ndryshuar me UA (MBPZHR) 02/2021, e bën të detyrueshëm mikroçipimin dhe regjistrimin e kafshëve shoqëruese, ndalon braktisjen dhe përcakton dënime për mospërmbushje të obligimeve.
- **Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale**, Neni 17 — përcakton kompetencat vetanake të komunave, të cilat përfshijnë shëndetin publik dhe ofrimin e shërbimeve lokale. Së bashku me Ligjin për Veterinarinë, kjo e bazon autoritetin dhe përgjegjësinë komunale për menaxhimin e popullsisë së qenve brenda territorit komunal.

Autoritetet komunale janë institucionet kryesore përgjegjëse për zbatimin e menaxhimit të popullsisë së qenve brenda juridiksionit të tyre, duke përfshirë regjistrimin e qenve, vaksinimin kundër tërbimit, kapjen dhe menaxhimin e kafshëve endacake, themelimin dhe licencimin e strehimoreve, si dhe zbatimin e legjislacionit në fuqi.

1.3 Strategjia Kombëtare për MPQ

Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Menaxhimin dhe Kontrollin e Qenve me dhe pa Pronarë në Republikën e Kosovës 2022–2028 („Strategjia Kombëtare për MPQ") është hartuar nën udhëheqjen e Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal (MAPL), në bashkëpunim të ngushtë me Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural (MBPZHR, Agjencinë e Ushqimit dhe Veterinarisë (AUV) dhe Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve. Strategjia koordinon përgjegjësitë ndërmjet institucioneve qendrore dhe lokale për të menaxhuar dhe kontrolluar popullsinë e qenve endacakë dhe me pronar në mënyrë humane dhe të qëndrueshme, të bazuar në dëshmi dhe me një horizont kohor shtatëvjeçar dhe një Plan Veprimi trevjeçar për periudhën 2023–2025.

Strategjia bazohet në gjashtë objektiva strategjike:

- Zhvillimi i një mjedisi mundësues për MPQ — përfshirë themelimin e një mekanizmi kombëtar ndërinstitucional koordinues me veterinerë, ekologë, OJQ dhe autoritete lokale.
- Zhvillimi i një kornize të plotë ligjore — avancimi i legjislacionit për mbajtjen e përgjegjshme, identifikimin dhe regjistrimin e kafshëve shoqëruese, kontrollin e mbarështimit dhe shitjes komerciale, si dhe standardet e strehimoreve.
- Edukimi i përgjithshëm shoqëror dhe promovimi i mbajtjes së përgjegjshme — përmes fushatave vetëdijësuese, programeve shkollore dhe angazhimit të komunitetit, me qëllim mbështetjen e praktikave të përgjegjshme të mbajtjes së kafshëve dhe reduktimin e braktisjes dhe sjelljeve të tjera që kontribuojnë në popullsi të pakontrolluara të qenve.
- Kontrolli i riprodhimit të qenve me pronar dhe endacakë, dhe kujdesi veterinar — zbatimi i Kap-Sterilizo-Vaksino-Lësho (KSVL) si masë kyçe kalimtare, së bashku me parandalimin e sëmundjeve dhe kontrollin e sëmundjeve zoonotike.
- Zhvillimi i shërbimeve lokale për menaxhimin e popullsisë së qenve — çdo komunë duhet të hartojë një Program Lokal për Kontrollin e Popullsisë së Qenve (PLKPQ) të përshtatur me dinamikën specifike të popullsisë së qenve, burimet në dispozicion dhe kontekstin e komunitetit.
- Monitorimi dhe vlerësimi — raportim i rregullt në nivel qendror dhe lokal, ku MAPL është përgjegjëse për monitorim gjashtëmujor dhe raportim vjetor për zbatimin e Strategjisë.

Strategjia identifikon katër shkaqe rrënjësore që nxisin rritjen e popullsisë së qenve në rrugë në Kosovë: (1) braktisjen e qenve të padëshiruar nga pronarët; (2) mbarështimin dhe shitjen komerciale të pakontrolluar të qenve; (3) importin ilegal të kafshëve shoqëruese nga vendet fqinje; dhe (4) riprodhimin e vazhdueshëm të qenve endacakë të pasterilizuar. Trajtimi i këtyre faktorëve themelorë, në vend të fokusimit vetëm te numri aktual i qenve endacakë, është parim themelor i qasjes kombëtare.

Sipas Strategjisë Kombëtare për MPQ dhe Planit të saj të Veprimit, të 38 komunat e Kosovës obligohen të hartojnë Programet e tyre Lokale për Kontrollin e Popullsisë së Qenve (PLKPQ). Kjo përfshin realizimin e vlerësimeve lokale të popullsisë së qenve, hartimin e programeve të MPQ të përshtatura lokalisht dhe pjesëmarrjen në punëtori rajonale të koordinuara nga MAPL. Komunat janë institucionet kryesore përgjegjëse për zbatimin lokal të MPQ, të mbështetura nga AUVK, MBPZHR, Oda e Veterinarëve të Kosovës dhe organizatat e shoqërisë civile.

Ky Draft Plan për MPQ për Komunën e Junikut është hartuar si përgjigje ndaj kësaj kornize kombëtare. Draft-plani e përkthen qasjen kombëtare në objektiva dhe intervenime të përshtatura lokalisht, të informuara nga procesi pjesëmarrës i sesionit të punës të zhvilluar në vitin 2026.

1.4 WOAH Kapitulli 7.7 — Kontrolli i popullsisë së qenve endacakë

Kodi i Shëndetit të Kafshëve Tokësore i Organizatës Botërore për Shëndetin e Kafshëve (WOAH), Kapitulli 7.7, ofron udhëzime të njohura ndërkombëtarisht për menaxhimin e popullsisë së qenve endacakë. Parimet kryesore të Kapitullit 7.7 që informojnë këtë plan janë:

- Menaxhimi i popullsisë së qenve duhet të bazohet në dëshmi dhe të përshtatet me kontekstin lokal, duke marrë parasysh dinamikën e popullsisë së qenve dhe të njerëzve.
- Metodat vdekjeprurëse nuk kanë dëshmuar se arrijnë reduktim afatgjatë të popullsisë së qenve dhe nuk rekomandohen aty ku ekzistojnë alternativa humane.
- KSVL, e kombinuar me edukim dhe promovim të mbajtjes së përgjegjshme, është pjesë e një qasje të integruar për menaxhim të qëndrueshëm të popullsisë së qenve.
- Bashkëpunimi ndërmjet autoriteteve qeveritare, shërbimeve veterinare, organizatave për mirëqenien e kafshëve dhe komuniteteve është i rëndësishëm për MPQ efektive.
- Mbikëqyrja, monitorimi dhe vlerësimi i vazhdueshëm janë të nevojshëm për të vlerësuar progresin, identifikuar boshllëqet dhe për të përshtatur intervenimet.

2 PROFILI KOMUNAL I MENAXHIMIT TË POPULLSISË SË QENVE

Ky seksion ofron një pasqyrë të gjendjes aktuale të menaxhimit të popullsisë së qenve në Junik, bazuar në të dhëna të mbledhura nga Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve dhe FOUR PAWS International para serisë së punëtorive të vitit 2026.

2.1 Informata të përgjithshme komunale

Fusha e të dhënave	Vlera
Komuna	Junik
Rajoni administrativ	Rajoni i Pejës
Popullsia rezidente	3.943 (Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës, Regjistrimi 2024)
Gjatësia totale e rrugëve (km)	48.12 km (vetëm rrugë banimi dhe dytësore; Burimi: OpenStreetMap)

2.2 Të dhëna për popullsinë e qenve në rrugë

Të dhëna	Vlera / Vlerësimi
Popullsia e vlerësuar e qenve në rrugë	335
Shkalla e sterilizimit	36.4%
Qen për 1,000 banorë	85.0
Qen për km rrugë	2.44

Shënim: Vlerësimet e qenve ondacké janë mbledhur nga FOUR PAWS International dhe Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve. Raporti i plotë është i gjashtëm këtu.

2.3 Shpenzimet komunale për MPQ

Tabela më poshtë përmbledh informacionin për shpenzimet komunale lidhur me shërbimet e menaxhimit të popullsisë së qenve, bazuar në të dhëna të mbledhura përmes kërkesave për qasje në dokumente publike.

Kategoria e shpenzimeve	Shuma / Shënime
Shpenzimet totale për MPQ (nga 2008)	Nuk ka të dhëna
Vitet me projekte aktive të MPQ	Nuk ka të dhëna
Viti i të dhënave më të fundit	Nuk ka të dhëna

Shënim: Burimi: Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve — të dhënat për kontrata publike janë mbledhur përmes kërkesave për Qasje në Dokumente Publike. Shpenzimet e MPQ janë përmbledhur që nga pavarësia, në vitin 2008, megjithatë shpenzimet nuk janë shpërndarë në mënyrë të barabartë nder vite. Projektet Aktive (kontratat fillojnë sipas vitave në të cilat kishte qenë aktive. Shpenzimet e MPQ përfshijnë masa humane dhe jo-humane.

3 DRAFT-PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E POPULLSISË SË QENVE

Sesioni i punës për MPQ për Junikun u mbajt më 18 gusht 2026 në Komunën e Junikut, i lehtësuar nga përfaqësues të Fondacionit për të Drejtat e Kafshëve. Komuna e Junikut u përfaqësua nga z. Demokrat Ganiaj dhe z. Besart Tofaj. Qëllimi i tij ishte ta udhëzojë komunën përmes procesit të planifikimit për Menaxhimin e Popullsisë së Qenve (MPQ) dhe të ndërtojë themelin për një strategji të MPQ në pronësi lokale dhe të bazuar në dëshmi.

Seksionet vijuese përmbledhin ushtrimet e zhvilluara gjatë sesionit të punës nga përfaqësuesit e Komunës së Junikut.

Secili ushtrim paraqitet si rezultat i prodhuar nga pjesëmarrësit komunalë gjatë sesionit të punës.

Sesioni i punës i mbuloi të njëjtat ushtrime tematike të përdorura në të gjithë serinë e punëtorive të vitit 2026, secili duke kombinuar një ushtrim praktik me diskutim. Pjesëmarrësit i përpunuan ushtrimet me radhë, ndërsa rezultatet u regjistruan ashtu siç u prodhuan.

3.1 SFIDAT KRYESORE

Pjesëmarrësit ndanë dhe diskutuan sfidat kryesore aktuale me të cilat ballafaqohen në menaxhimin e popullsisë së qenve në komunën e tyre.

Rezultati i sesionit të punës — Junik

Sfidat kryesore të identifikuara janë mungesa e kontrollit të qenve me pronar — një pjesë e madhe e të cilëve lëshohen të bredhin lirshëm dhe riprodhohen me qentë që tashmë janë në rrugë — braktisja e lidhur me migrimin e pronarëve jashtë vendit, të cilët i lënë qentë pas, ardhja e qenve nga komunat fqinje, si dhe vetëdija e ulët publike për mbajtjen e përgjegjshme dhe për obligimin ligjor të identifikimit dhe regjistrimit të qenve.

3.2 DINAMIKA DHE RRJEDHAT E POPULLSISË SË QENVE NË JUNIK

Rezultati i sesionit të punës — Junik

Në Junik ka qen me pronar dhe qen në rrugë. Pronarët kryesisht i marrin qentë nga fermerët ose nga mbarështues joformalë, ku qentë e Sharrit dhe Kangal janë më të shpeshtët. Një pjesë e madhe e qenve me pronar lëshohen të bredhin lirshëm dhe shumë prej tyre riprodhohen me qentë që tashmë janë në rrugë — duke e bërë riprodhimin e pakontrolluar të qenve me pronar që bredhin lirshëm rrjedhën kryesore hyrëse brenda komunës. Braktisja është rrjedhja e dytë hyrëse, dhe një arsye e raportuar shpesh është migrimi jashtë vendit, ku pronarët i lënë qentë pas. Rrjedhja e tretë vjen nga jashtë komunës: braktisje dhe migrim nga komuna të tjera, sidomos rreth fshatit Shkozë në kufi me Deçanin, në një zonë ish-deponie. Pjesëmarrësit raportuan se në Junik nuk ka këlyshë dhe as femra në laktacion, dhe se në komunë nuk ka treg të kafshëve.

3.3

HARTËZIMI I PALËVE TË INTERESIT

Pjesëmarrësit identifikuan dhe hartëzuan palët e interesit relevante për menaxhimin e popullsisë së qenve, duke i kategorizuar sipas nivelit të ndikimit dhe nivelit të interesimit.

Rezultati i sesionit të punës — Harta e palëve të interesit për Junik

Pala e interesit	Ndikimi (L/M/U)	Interesimi (L/M/U)	Roli / Shënime
Pronarët e qenve	I madh	I vogël	Roli aktual: Shkaktarët e problemit. Roli potencial: Kontrolli i qenve të tyre.
Drejtoria e Bujqësisë	I vogël	I madh	Roli aktual: —. Roli potencial: Kontrolli i qenve në ferma.
Drejtoria e Shërbimeve Publike	I madh	I madh	Roli aktual: Menaxhimi i popullsisë së qenve (MPQ). Roli potencial: Menaxhimi i popullsisë së qenve (MPQ).
Drejtoria e Arsimit	I madh	I madh	Roli aktual: —. Roli potencial: Organizimi i fushatave të vetëdijësimit.
OJQ-të	I madh	I madh	Roli aktual: KSVL. Roli potencial: KSVL; vetëdijësim; monitorim.
Inspektorët e AUV	I madh	I madh	Roli aktual: Kontrolli i qenve me pronar. Roli potencial: Kontrolli i qenve me pronar.

3.4

PEMA E PROBLEMIT DHE PEMA E ZGJIDHJES

Pjesëmarrësit ndërtuan një pemë të problemit (problemi qendror, shkaqet rrënjësore, pasojat) dhe një pemë përkatëse të zgjidhjes (qëllimi, intervenimet, efektet).

Rezultati i sesionit të punës — Pema e problemit dhe e zgjidhjes për Junik

PEMA E PROBLEMIT	PEMA E ZGJIDHJES
Shkaqet rrënjësore *Bredhja e lirë e qenve me pronar; Riprodhimi i qenve në rrugë*	**Intervenimet** *Subvencionimi i identifikimit dhe regjistrimit; Subvencionimi i vaksinimit për qentë me pronar; Subvencionimi i sterilizimit për qentë me pronar; Vetëdijësimi nga OJQ-të; Koordinimi mes komunës dhe Policisë; Vetëdijësimi në shkolla dhe komunitet*
Problemi qendror *Mungesa e kontrollit të qenve me pronar*	**Synimi / Qëllimi** *Vetëdijësimi i njerëzve*
Pasojat *Më shumë braktisje; Kafshime; Probleme të sigurisë*	**Efektet** *Shpërndarja e fletushkave; Vazhdimi i KSVL; Monitorimi dhe kontrolli i qenve me pronar; Vetëdijësimi nga OJQ-të*

3.5

MONITORIMI DHE VLERËSIMI

Pjesëmarrësit identifikuan të dhënat e nevojshme për të monitoruar efektshmërinë e intervenimeve të planifikuara, vlerësuan cilat të dhëna ishin tashmë në dispozicion dhe diskutuan përgjegjësinë për mbledhjen dhe mirëmbajtjen e tyre.

Rezultati i sesionit të punës — Korniza e MV për Junik

Indikatori	Burimi i të dhënave	Frekuenca	Përgjegjës
Numri i qenve në rrugë	Anketimet në rrugë	1 herë në vit	Komuna; OJQ-të
Përqindja e sterilizimit	Anketimet në rruge	1 herë në vit	Komuna; OJQ-të
Numri i qenve me pronar	Anketimet në amvisëri	Çdo 4 vite	Komuna; OJQ-të

Indikatorët dhe frekuencat e mësipërme duhet të rishikohen si pjesë e planifikimit të mëtejshëm, për të konfirmuar që janë praktikë, të matshëm në mënyrë konsistente dhe të mjaftueshëm për të vlerësuar progresin me kalimin e kohës.

3.6

PLANET E MPQ DHE SHËRBIMET E MPQ

Një koncept kyç i prezantuar gjatë serisë së punëtorive, dhe thelbësor për vendimmarrësit komunalë, është kuptimi se si Plani për Menaxhimin e Popullsisë së Qenve dhe Shërbimet e Menaxhimit të Popullsisë së Qenve funksionojnë së bashku: Plani përcakton drejtimin strategjik, ndërsa Shërbimet janë aktivitetet operative që mbështesin zbatimin e tij.

PLANI I MPQ	SHËRBIMET E MPQ
Dokument strategjik që udhëzon se si komuna do ta menaxhojë popullsinë e saj të qenve gjatë një periudhe të caktuar (zakonisht 3–5 vjet)	Aktivitetet operative që komuna i prokuron ose i ofron për të zbatuar menaxhimin e popullsisë së qenve në terren
Përcakton synime, objektiva dhe cak të matshëm	Përfshin KSVL, regjistrimin, vaksinimin, inspektimet
Identifikon shkaqet rrënjësore dhe zgjedh intervenimet përkatësisht	Prokurohen nga operatorë veterinarë, OJQ, ose ofrohen nga vetë komuna
Cakton përgjegjësitë dhe ndan buxhetin ndërmjet intervenimeve	Duhet të udhëhiqen nga Plani i MPQ — jo e kundërta
Përfshin një kornizë monitorimi dhe vlerësimi	Efektshmëria varet nga trajtimi i shkaqeve rrënjësore të identifikuara
Është parakusht për shpenzim efektiv — parandalon intervenimin reaktiv dhe të fragmentuar	Pa një plan, shërbimet priren të jenë afatshkurtra, të pakoordinuara dhe të pamatshme

Pse ka rëndësi ky dallim

Në Kosovë, shumë komuna kanë kontraktuar shërbime të MPQ, zakonisht KSVL dhe funksionim të strehimoreve, për disa vite, ndonjëherë pa një strategji të qartë udhëzuese. Një strategji e fortë e MPQ mund të ndihmojë që shpenzimi të jetë më proaktiv, përsëritja e ndërhyrjeve të informohet nga dëshmitë e disponueshme dhe sfidat themelore të menaxhimit të popullisë të merren parasysh krahas menaxhimit të qenve ekzistues në rrugë. E shoqëruar me një plan të shkruar, strategjia mund të ofrojë një kornizë për lidhjen e shërbimeve të kontraktuara me objektiva specifike dhe monitorimin nëse aktivitetet e synuara po zbatohen dhe po kontribuojnë në progres.

3.7

OBJEKTIVAT

Objektivat më poshtë burojnë nga ushtrimet dhe diskutimet e sesionit të punës. Ato paraqiten si objektiva draft në stilin SMART dhe duhet të rishikohen e konfirmohen kundrejt të dhënave bazë në dispozicion, kapacitetit komunal, burimeve dhe përgjegjësive përkatëse, para miratimit formal.

Objektivat SMART

#	Objektivi (SMART)	Indikatori	Afati kohor	Pala përgjegjëse
1	I&R dhe vaksinimi i qenve me pronar (Synimi: Kontrolli i qenve përmes I&R)	40% të qenve të regjistruar dhe vaksinuar	1 vit	Komuna; OJQ-të
2	Ofrimi i sterilizimit të qenve me pronar (Synimi: Parandalimi i braktisjes së këlyshëve)	30% të qenve të sterilizuar	Çdo vit	Komuna
3	Organizimi i sesioneve shkollore (Synimi: Organizimi i sesioneve)	Mbulimi i 18 klasave fillore × 3; mbulimi i 9 klasave të mesme × 3	Çdo vit	Komuna; OJQ-të
4	Futja në kurrikulë e edukimit për sjelljen ndaj kafshëve (Synimi: Ngritja e vetëdijes për sjelljen ndaj kafshëve)	1 mësim i aprovuar nga DKA	1–3 vite	Komuna

Objektivat e propozuara më lart janë supozime planifikimi të dala nga sesioni i punës. Fizibiliteti, kërkesat për burime dhe metodat e matjes duhet të konfirmohen para se të miratohen si angazhime formale komunale.

3.8

PLANI I INTERVENIMIT

Plani i intervenimit i përkthen objektivat e zhvilluara në Seksionin 3.7 në një grup të strukturuar aktivitetesh të propozuara. Çdo intervenim lidhet me një popullsi të synuar të qenve, një palë përgjegjëse, një afat kohor dhe një kontribut të synuar.

Intervenimet duhet të rishikohen në mënyrë periodike dhe të përshtaten sipas të dhënave të monitorimit, përvojës së zbatimit, burimeve në dispozicion dhe ndryshimeve në kushtet lokale.

Matrica e intervenimit

Problemi	Shkaku kryesor	Intervenimi	Përgjegjës	Afati kohor
Shtimi i numrit të qenve në rrugë	Riprodhimi i pakontrolluar	KSVL	Komuna; OJQ-të	Çdo vit
Mungesa e informatave për qentë	Mungesa e vetëdijësimit	Organizimi i sesioneve edukative	Komuna; OJQ-të	—
Braktisja dhe keqmbajtja	Mungesa e informatave	Organizimi i fushatave vetëdijësuese (Indikatori: Fletushkat; videot; posterat)	Komuna; OJQ-të	Çdo vit
Braktisja dhe keqmbajtja	Mungesa e informatave për mbajtje të përgjegjshme	Vizita derë më derë tek pronarët e qenve (Indikatori: 30% të shtëpive me pronar të mbuluar)	Komuna; OJQ-të	1 vit
Mungesa e regjistrimit	Mungesa e informatave për obligimet ligjore	I&R i qenve me pronar (Indikatori: 30% të qenve me pronar të regjistruar)	Komuna	1–3 vite

3.9

PLANI BUXHETOR

Ky seksion paraqet një buxhet indikativ për zbatimin e planit të intervenimit siç është propozuar nga pjesëmarrësit. Shifrat bazohen në vlerësimet e zhvilluara nga pjesëmarrësit gjatë ushtrimit buxhetor të sesionit të punës, të informuara nga çmimet aktuale të tregut lokal për shërbime veterinare dhe strehimore.

Të gjitha shumat janë indikative. Ndarja përfundimtare e buxhetit i nënshtrohet procesit vjetor të buxhetimit komunal, kërkesave të prokurimit, financimit në dispozicion dhe miratimit politik.

Pasqyra e buxhetit

Aktiviteti	Njësia	Sasia	Çmimi për njësi	Kosto totale	Viti
KSVL	Qen	100	€130	€13,000	Viti 1
Organizimi i sesioneve shkollore	Sesion	86	€50	€4,300	Viti 1
Identifikimi, regjistrimi dhe vaksinimi i qenve me pronar	Qen	100	€35	€3,500	3 vite
Vizita derë më derë	Vizitë	100	€20	€2,000	3 vite
Organizimi i fushatës vetëdijësuese	Fushatë	1	€2,000	€2,000	Viti 1
TOTALI				**€24,800**	

Supozimet dhe shënimet e buxhetit

- Kostot për njësi të KSVL vlerësohen bazuar në çmimet aktuale veterinare të caktuara nga Oda e Veterinarëve të Kosovës. Kostot faktike mund të ndryshojnë varësisht nga prokurimi, specifikimet e shërbimit dhe kushtet e tregut.
- Kostot e regjistrimit dhe sterilizimit të qenve me pronar përfshijnë mikroçipin, sterilizimin, pasaportën dhe regjistrimin në bazën e të dhënave.
- Kostot e angazhimit komunitar dhe komunikimit mbulojnë materialet e shtypura, vizitat në shkolla dhe prodhimin e përmbajtjes për rrjete sociale.
- Shifrat e buxhetit total indikativ bazohen në supozimet e regjistruara gjatë sesionit të punës dhe duhet të rishikohen kundrejt shtrirjes përfundimtare të intervenimit dhe kërkesave komunale të prokurimit, para se të merren angazhime buxhetore.

Burimet e financimit

Buxheti komunal (burimi kryesor) · Mbështetja e Qeverisë Qendrore (nëse është në dispozicion)
Fondet IPA / paraanëtarësimit të BE-së · Bashkëfinancim nga OJQ për mirëqenien e kafsheve

4 PËRFUNDIM DHE REKOMANDIME

Ky Draft Plan për MPQ pasqyron rezultatet e prodhuara nga përfaqësuesit e Komunës së Junikut gjatë sesionit të punës, ku u mbuluan të shtatë ushtrimet themelore. Draft-plani regjistron çfarë identifikuan, prioritizuan dhe propozuan pjesëmarrësit në atë moment.

Një plan në vetvete nuk e zvogëlon numrin e qenve. Nëse ky dokument kontribuon në përmirësimin e menaxhimit të popullsisë së qenve varet nga strategjia që komuna zhvillon rreth tij: si renditen, financohen, kontraktohen, zbatohen, përmirësohen dhe monitorohen intervenimet përgjatë viteve buxhetore.

Intervenimet e propozuara synojnë të adresojnë një kombinim të faktorëve të menaxhimit të popullsisë, ofrimit të shërbimeve, faktorëve mjedisorë dhe të sjelljes. Kontributi i tyre në rezultatet afatgjata do të varet nga cilësia e zbatimit, mbulimi, vazhdimësia, reagimi i komunitetit dhe konteksti më i gjerë lokal.

Për të kaluar nga ky draft-plan drejt një strategjie aktive të MPQ, Komuna e Junikut duhet të shqyrtojë sa vijon:

Miratimi formal (Seksioni 3.7): Rishikimi dhe, aty ku është e përshtatshme, miratimi formal i qëllimit dhe objektivave të MPQ, pas konfirmimit të fizibilitetit, relevancës dhe përputhshmërisë së tyre me prioritetet dhe përgjegjësitë komunale.

Renditja dhe financimi (Seksioni 3.8): Vendosja e radhës së mundshme të zbatimit të intervenimeve dhe konfirmimi se kush do të jetë përgjegjës për secilin, duke marrë parasysh kapacitetin dhe burimet në dispozicion.

Kontraktimi i shërbimeve dhe buxheti (Seksionet 3.8 dhe 3.9): Aty ku shërbimet kontraktohen, lidhja e tyre me objektiva dhe kontribute specifike të synuara, duke pasur parasysh vazhdimësinë përgjatë viteve buxhetore në vend të mbështetjes vetëm te kontratat afatshkurtra.

Monitorimi dhe vlerësimi (Seksioni 3.5): Mbledhja e treguesve të dakorduar, rishikimi i tyre në intervalet e përcaktuara dhe përshtatja e intervenimeve aty ku të dhënat e monitorimit tregojnë se aktivitetet nuk po prodhojnë progresin e synuar.

Angazhimi komunitar dhe ndryshimi i sjelljes: Zhvillimi i aktiviteteve të synuara të komunikimit dhe angazhimit rreth sjelljeve specifike që kontribuojnë në përmirësimin e MPQ, duke përfshirë mbajtjen e përgjegjshme, regjistrimin, vaksinimin, sterilizimin dhe parandalimin e braktisjes, në vend që të mbështetet vetëm te vetëdijësimi i përgjithshëm.

Shifrat, objektivat dhe intervenimet në këtë plan janë ato të propozuara nga pjesëmarrësit e sesionit të punës dhe nuk janë validuar në mënyrë të pavarur, as nuk i janë nënshtruar një vlerësimi të detajuar fizibiliteti. Prandaj ato duhet të trajtohen si supozime draft-planifikimi dhe jo si rezultate të garantuara.

FOUR PAWS International dhe Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve mund të vazhdojnë të ofrojnë lehtësim dhe mbështetje teknike, por asnjëra organizatë nuk është përgjegjëse për zbatimin dhe asnjëra nuk mund të garantojë rezultatet e paraqitura këtu. Rezultatet do të varen nga vendimet, financimi, kapaciteti zbatues dhe zbatimi, që i takojnë komunës dhe partnerëve të saj, si dhe nga reagimi i komunitetit dhe dinamika më e gjerë e popullsisë.

Prandaj, progresi duhet të vlerësohet përmes kornizës së monitorimit dhe të dhënave të tjera relevante të mbledhura me kalimin e kohës, me intervenime të përshtatura aty ku dëshmitë tregojnë se nevojiten ndryshime.

5 SHTOJCAT

Shtojca A — Fletët e ushtrimeve (nga sesioni i punës)

Shtojca B — Burimet e të dhënave dhe metodologjia

Të dhënat komunale në Seksionin 2 janë mbledhur nga FOUR PAWS dhe Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve ndërmjet viteve 2024 dhe 2026 përmes metodave të mëposhtme:

- Të dhënat për kontrata publike janë siguruar nga Fondacioni për të Drejtat e Kafshëve përmes kërkesave zyrtare sipas Ligjit për Qasje në Dokumente Publike.
- Vlerësimet e popullsisë së qenve endacakë bazohen në numërime në terren të kryera nga ekipet e FDK/FOUR PAWS duke përdorur metodologjinë e standardizuar të vrojtimit. Anketimi Kombëtar i Popullsisë së Qenve në Rrugë në Kosovë.
- Të dhënat për gjatësinë e rrugëve të banimit dhe dytësore janë marrë nga OpenStreetMap.
- Të dhënat për popullsinë janë marrë nga Agjencia e Statistikave të Kosovës, Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave 2024.